

Ταυτότητα των κατοίκων Τροόδου, το Γεωπάρκο

ΚΛΕΛΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Δεν εκπαιδευτήκαμε να αγαπούμε τη φύση και να εκτιμούμε τα δώρα της

Εβαλε στο λεξιλόγιό μας το Τρόδος γιατί, όπως εκμυστηρεύεται, είναι ερωτευμένη με αυτό και η αγάπη για το δάσος έχει να κάνει με την εσωτερική ηρεμία, με τη γαλήνη. Μας μιλά για την ασύλληπτη μαγεία να ανοίγεις την πόρτα του σπιτιού σου στο δάσος, να πίνεις τον πρωινό καφέ μέσα στα πεύκα και να πηγαινεις δουλειά χωρίς να συναντάς ούτε ένα κόκκινο φανάρι στον δρόμο. Το μεγαλύτερο πρόβλημα που είχε να αντιμετωπίσει η Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδου, σύμφωνα με τη διευθύντριά της Κλέλια Βασιλείου, ήταν η ανικανότητά μας να αντιληφθούμε ότι Τρόδος δεν είναι μόνο η πλατεια, αλλά ολόκληρος ο ορεινός όγκος, ο οποίος έχει τις ίδιες ανάγκες και μπορεί να αποκτήσει δυναμική αν συνασπιστεί.

Αποκτά υπέρμαχος η ιδέα ότι τα προβλήματά μας τα αντιμετωπίζουμε όλοι μαζί, ως ενιαία περιοχή

Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να κάνει όσα δεν απαγορεύονται. Το κλειδί είναι στη λέξη «ευελξία».

-Τον Αύγουστο έχει την τιμητική του το Τρόδος; - Κάθε μήνα έχει την τιμητική του το Τρόδος, τον Αύγουστο -λόγω του δροσερού του κλίματος- ακόμα περισσότερο. -**Το θυμόμαστε κυρίως τη βδομάδα του Δεκαπενταύγουστου;** -Με πίκρα θα έλεγα ότι αυτό είναι αλήθεια, αλλά το Τρόδος έχει να προσφέρει πολλά κάθε μέρα. -**Γιατί δεν έχουμε επαφή με το Τρόδος;** -Ίσως επειδή για πολλά χρόνια ακολουθούσαμε λάθος πρότυπα όσο αφορά την εκπαίδευση και την κουλτούρα μας. Δημιουργήθηκε μια συνθήκη που «επέβαλλε» τον τουρισμό της Ξαπόστρας, αλλά η προσπάθειά μας θα έπρεπε να ήταν η προβολή όλων των στοιχείων που αφορούν τον τόπο μας. Υπάρχει ένας μεγάλος όγκος στοιχείων στο δάσος του Τροόδου και τα πανέμορφα χωριά του, τα οποία ακόμα δεν έχουν αξιοποιηθεί για να προσθέσουν στην οικονομία της χώρας.

-**Γι' αυτό ιδρύθηκε πριν από επτά χρόνια η Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδου;** -Ναι, την 1^η Σεπτεμβρίου 2009, και έχουμε διανύσει μια δύσκολη απόσταση που είχε σκοπό να μαζέψει όλα τα στοιχεία που συναποτελούν το Τρόδος (και όλα του τα χωριά) και να τα προβάλει ως ενιαίο προορισμό βασισμένο στην πολιτιστική του κληρονομιά, επενδύοντας στο βιοτικό επίπεδο των κατοίκων και δημιουργώντας συνθήκες περαιτέρω επισκεψιμότητας. -**Ποιοι αποτελούν την Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδου;**

-Τα 64 κοινοτικά συμβούλια της ευρύτερης περιοχής και, επιπλέον, συμμετέχουν ως μέλη πέραν των 100 ιδιωτικών φορέων (σύνδεσμοι αποδήμων, εκκλησιαστικοί φορείς, ιδιωτικές επιχειρήσεις, οργανώσεις παραγωγών) ώστε να ισορροπούνται οι ενέργειες που γίνονται για προβολή και ενδυνάμωση της περιοχής. Διοικείται από ένα 15μελές διοικητικό συμβούλιο και σε ό,τι αφορά το Leader (χρηματοδοτήσεις από την εταιρεία μέσω προκηρύξεων και αιτήσεων) από την Επιτροπή Διαχείρισης Leader, η οποία προκύπτει, όπως και το διοικητικό συμβούλιο, από τη γενική συνέλευση. Η ευρύτερη περιοχή Τροόδου απαρτίζεται από 5 βασικές περιοχές: Σολέας, Μαραθάσας, Κρασοχωριών, Ορεινών Θερετρών και Πισοιλιάς. -**Πώς ήταν ο δρόμος μέχρι σήμερα;**

-Πανέμορφο δύσκολος. Πανέμορφος δρόμος διότι προσωπικά ανακάλυψα στην πορεία πολλά πράγματα για το Τρόδος για τα οποία ένιωσα πραγματικά περήφανη. Είδα μέσα από τα μάτια συνεργατών ένα Τρόδος το οποίο ως κάτοικος δεν μπορούσα να δω, διότι όταν ζούμε κάτι καθημερινά το έχουμε δεδομένο. Ανακάλυψα τα πολιτιστικά μας μνημεία της ΟΥΝΕΣΚΟ, θέματα που αφορούν τη μοναδική γεωλογία που έχουμε παγκόσμια, τη σπουδαία γαστρονομία του Τροόδου, τις καλλιέργειες, την ποιότητα των προϊόντων που παράγουμε, τη σπουδαιότητα των μεταλλίων μας. Γνώρισα έναν πλούσιο τόπο. Τα πρώτα χρόνια υπήρχε μεγάλη δυσκολία στο να αντιληφθούν οι κάτοικοι ότι είναι συνδικαιούχοι του βουνού. Υπήρχε έντονη η τοπικιστική διάθεση από τα χωριά, τα οποία με μεγάλη αγάπη το καθένα προσπαθούσε να επιβιώσει από μόνο του, χωρίς να μπαίνουν στη διαδικασία συνεργασίας με τη γεω-

Στήνουμε δίκτυο εθελοντών

-**Το Τρόδος εζήσε τη χειρότερη πυρκαγιά στην ιστορία του...** -Ναι, από ό,τι λέγεται ήταν η χειρότερη μετά την καταστροφή του 1974. Είναι φοβερά δύσκολο να βλέπεις το σπίτι σου να καίγεται και να νιώθεις ότι είσαι με τα χέρια δεμένα και δεν μπορείς να κάνεις τίποτα για να σταματήσεις το κακό. Ήταν τέτοια η ένταση της πυρκαγιάς, κάπκε ένα κομμάτι της ψυχής μου. -**Όταν βλέπεις το μαύρο της επόμενης μέρας;** -Δεν περιγράφεται με λόγια. Το μόνο που οφείλει κάποιος να πει είναι ότι πρέπει από το μαύρο να βγάλει φως. Η έντονη μας θέληση ως ντόπιοι είναι να δημιουργήσουμε όλες εκείνες τις συνθήκες ώστε να μην έχουμε ξανά αντίστοιχο κακό. Να μπο-

ρούμε να συμμετέχουμε εκπαιδευμένοι, κατάρτισμένοι σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης, να αναδασώσουμε την περιοχή μας, να βοηθήσουμε να γίνουν τα αντιδραστικά και αντιπλημμυρικά έργα. Παρόλο που δεν θα προλάβουμε να δούμε το δάσος όπως ήταν, οφείλουμε να δημιουργήσουμε τις καταλληλότερες συνθήκες για να το παραδώσουμε στις επόμενες γενιές. -**Δημιουργήσατε τμήμα εθελοντών;** -Ναι! Σε συνεργασία με το Σύμπλεγμα Κοινοταρχών Σολέας, είμαστε σε συζήτηση με τον τοπικό πληθυσμό, ήδη έχει δημιουργηθεί η βάση με δίκτυο εθελοντών. Και θα προχωρήσουμε το συντομότερο δυνατό και στην υπόλοιπη περιοχή.

Πώς εκπαιδεύεται κάποιος να αγαπά τη φύση;

- Ζώντας την. Η αγάπη για το δάσος έχει να κάνει με την εσωτερική ηρεμία του ανθρώπου, με τη γαλήνη. -**Αυτό για σας είναι βίωμα;** -Ναι, είναι βίωμα διότι μεγάλωσα με δυο πρόποκες γιαγιάδες, οι οποίες μου έμαθαν τα μυστικά της γης, το πώς το χώμα γίνεται πλούσιο για να σου δώσει τροφή, πώς σεβόμαστε το ίδιο το δάσος. Όλη αυτή τη φιλοσοφία, την οποία κουβαλούσαν οι παλιότεροι που τους έκανε αυτάρκειες. Το να μάθω να επιλέ-

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟΠΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

-**Έχετε εξασφαλίσει ένα κονδύλι 2,7 εκατομμύρια από το Leader μέσα από το πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης;** -Ναι, υπάρχει ο άξονας Leader που για όλη την Κύπρο είναι 12 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020. Εμείς διεκδικήσαμε και πήραμε 2,7 εκατομμύρια, τα οποία θα διατεθούν για αναπτυξιακά έργα. Ο αγροτουρισμός θα υλοποιηθεί από τις τοπικές ομάδες δράσης όπως είναι η Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδου, η οποία θα προκηρύσσει το μέτρο χρηματοδότησης. Ο στόχος μας είναι να εμπλουτίσουμε το υφιστάμενο προϊόν διότι ξέρουμε ότι η πληρότητα των υφιστάμενων καταλυμάτων αγροτουρισμού είναι μόνο 20%. Ο στόχος μας είναι να δώσουμε την ικανότητα, για παράδειγμα, σε έναν κάτοικο να μετατρέψει το αγρόκτημά του σε επισκέψιμο και να δίνει τουριστές την ευκαιρία να μπορούν να ασχοληθούν με τις γεωργικές δραστηριότητες, να εμπλακούν στην παραγωγή μαρμελάδας, κρασιού, για να έχουν πραγματική εμπειρία της περιοχής. Θέλουμε φεύγοντας ο επισκέπτης να αισθάνεται ότι έμαθε κάτι καινούριο. Ένα άλλο μέρος από τα 2,7 εκατομμύρια θα πάει στα δίκτυα των παραγωγών και των επιχειρήσεων, ώστε να μπορούν ομοιοειδείς επιχειρήσεις να συνασπιστούν σε ένα δίκτυο για να προβάλουν το κοινό τους αντικείμενο. Ένα άλλο μέτρο το οποίο θα ξεκινήσει το φθινόπωρο είναι το Σχολείο του Δάσους. Μέσα από αυτό θα μπορούν τα κοινοτικά συμβούλια, σε συνεργασία με εκπαιδευτές, να παρουσιάσουν στα πλαίσια ενός φεστιβάλ μια γεωτουριστική δραστηριότητα. Όλες οι δραστηριότητες που αφορούν τη ζωή στο Τρόδος θα τύχουν ενίσχυσης από το Σχολείο του Δάσους.

Διάσημο στην παγκόσμια γεωεπιστημονική κοινότητα

Το Κέντρο Επισκεπτών του Γεωπάρκου Τροόδου βρίσκεται στο παλιό μεταλλείο του Αμιάντου

-**Μια από τις μεγαλύτερες σας επιτυχίες ήταν η ένταξη του Γεωπάρκου Τροόδου στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO;** -Είναι συνολική επιτυχία μιας μεγάλης ομάδας ανθρώπων και φορέων, με πρώτο το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, το Τμήμα Δασών, την Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδου, και όλους τους υπόλοιπους φορείς, οι οποίοι βοήθησαν για να στεφτεί με επιτυχία αυτή η μεγάλη προσπάθεια. Ως επιτυχία, μέσα από την προσπάθεια των επτά χρόνων, θεωρώ την αντιληψη πλέον των ντόπιων ότι είμαστε όλοι κάτοικοι του Τροόδου, έχοντας το Γεωπάρκο ως κοινή ταυτότητα και μέσα από το Γεωπάρκο νιώθουμε όλοι ότι είμαστε μια ενιαία αναπτυξιακή περιοχή. -**Το Τρόδος θεωρείται η Μέκκα της γεωλογίας σε παγκόσμιο επίπεδο;** -Ναι. Το Τρόδος είναι πολύ πιο διάσημο στην παγκόσμια γεωεπιστημονική κοινότητα από ό,τι στους ίδιους τους κατοίκους της Κύπρου. Υπάρχουν επιστήμονες που γνωρίζουν το Τρόδος πάρα πολύ καλά, γιατί αποτελεί ένα οφολιθικό σύμπλεγμα στο οποίο παρουσιάζεται η στρωματογραφία του ωκεάνιου φλοιού που δεν υπάρχει πουθενά αλλού στον κόσμο. Όσο πιο ψηλά ανεβαίνουμε στο Τρόδος, είναι σαν να κερβαίνουμε προς τον πυρήνα της Γης. Στην κορφή του Τροόδου υπάρχουν πετρώ-

ματα από τον ανώτερο μανδύα του πυρήνα της Γης. Αν κάποιος θέλει να πάρει απαντήσεις στο πώς δημιουργείται νέος ωκεάνιος φλοιός, ή πόσο ετών είναι ο πλανήτης, μπορεί απλά να περπατήσει στο Τρόδος. Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό. Γι' αυτό απαγορεύεται διά νόμου η εμπορία και συλλογή των πετρωμάτων του Τροόδου. -**Τι σημαίνει πρακτικά η ένταξη στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO;** -Για να ονομαστεί ένας χώρος γεωπάρκο πρέπει να έχει ισχυρή γεωλογία, αλλά δεν είναι από μόνο του αρκετό. Πρέπει να αποδείξει ότι έχει γεωτουριστικές υποδομές, επιχειρήσεις παραδοσιακών προϊόντων οι οποίες αναδεικνύουν το γεωπάρκο. Πρέπει να είναι πολύ δυνατή η παρουσία του ανθρώπινου παράγοντα στη λειτουργία ενός γεωπάρκου. Ο ένας άξονας είναι η προστασία και ανάδειξη της γεωλογίας, αλλά ο δεύτερος και μεγαλύτερος άξονας είναι να μπορέσουμε όλο αυτό το υλικό να γίνει εργαλείο στα χέρια των κατοίκων για μεγαλύτερη επισκεψιμότητα και ειδικότερα μέσα από άλλες συνεργασίες με άλλα γεω-

πάρκα εντός Δικτύου. -**Γι' αυτό κάνατε την εφημερίδα «Trooding Mountain Spirit»;** -Ναι, ακριβώς για αυτή την προβολή. -**Είστε η νονά του ονόματος;** -Ναι, για αρκετό καιρό σκεφτόμασταν πώς θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε μια λέξη για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που να περιγράφει όλες τις δραστηριότητες του Τροόδου. Έτσι δημιουργήσαμε το «Trooding». Ξεκίνησε η εφημερίδα στα Ελληνικά και στα άμεσα σχεδιάσαμε να κυκλοφορεί και στα Αγγλικά. -**Το τηλεφérico...** -πρέπει να γίνει. Έτυχε επικουρικού χειρισμού, ο οποίος δεν σχημάτισε την πραγματική του διάσταση. Με το να ανεβαίνουν πολλά αυτοκίνητα στην πλατεια Τροόδου δημιουργείται ένα περιβαλλοντικό ζήτημα, το οποίο πρέπει να διαχειριστούμε. Το να παίζουν τον χειμώνα παιδικά με το χιόνι κοντά στις άκρες του δρόμου και το συγκεκριμένο χιόνι να λερώνεται από τις εξοτρίσεις των αυτοκινήτων, ή όταν τα οχήματα δημιουργούν θόρυβο, δεν σε αφήνουν να απολαύσεις το τοπίο, εκτός από την περιβαλλοντική ζημιά που προκαλεί-

Και σήμερα νιώθω ενοχές γι' αυτό. -**Γιατί γυρίσατε;** -Ο πατέρας μου έχει μια μικρή επιχείρηση που ασχολείται με παραδοσιακά προϊόντα. Ένωσα την αγάπη να βοηθήσω, και στη διαδικασία άρχισα κάτι να με κεντρίζει. Στις πόλεις, όπου έμενα κατά καιρούς, άρχισα να μου λείπει η μυρωδιά της βρεγμένης γης, οι εκπληκτικές μυρωδιές του δάσους. Επέστρεψα στην οικογενειακή μας επιχείρηση πριν εννέα χρόνια και αργότερα προέκυψε η θέση στην Αναπτυξιακή Εταιρεία όπου προσλήφθηκα. Με το Τρόδος είμαι ερωτευμένη. -**Δηλαδή;** -Είναι ασύλληπτη μαγεία να ξυπνώ το πρωί και να ανοίγω την πόρτα μου στο δάσος, να πίνω τον καφέ μου μέσα στα πεύκα και να έρχομαι στο γραφείο χωρίς να συναντώ ούτε ένα κόκκινο φανάρι. Αυτή είναι η ρομαντική πλευρά. Για τους ανθρώπους που έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις αρχίζουν να γίνονται πιο δύσκολα τα πράγματα διότι υπάρχουν πολλές γραφειοκρατικές διαδικασίες ελλείψει κινήτρων εγκατάστασης και μάλλον πλειάδα ανασταλτικών παραγόντων. Προσπαθούμε να βοηθήσουμε ώστε να δοθούν κίνητρα στους ανθρώπους που επιλέγουν να κρατούν Θερμοπύλες, όπως λέμε χαριτολογώντας. Πριν κάποιες βδομάδες είχαμε την πυρκαγιά στη Σολιά, ένας από τους χειρότερους παράγοντες που συνέβαλαν στην καταστροφή ήταν η εγκαταλελειμμένη γη. Υπήρχαν πολλά χωράφια εγκαταλελειμμένα, τα φρούτα μέσα στα χωράφια ήταν ξερά και λειτουργούσαν ως εμπρηστικό στοιχείο για την καταστροφή του δάσους.

Σχεδιασμοί ανάπτυξης από τον τοπικό πληθυσμό

-**Είχατε πριν δύο μήνες τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας;** -Ναι, στην ετήσια γενική μας συνέλευση, τέλος Μαΐου, ο Πρόεδρος μας τίμησε με την παρουσία του, και προσπαθεί να μας βοηθήσει με αναπτυξιακές δομές στο Τρόδος. Είδαμε πως μπορούμε να δουλέψουμε όλοι μαζί με συνέργειες για να φέρουμε το καλύτερο αποτέλεσμα. -**Πρακτικά τι του ζητήσατε;** -Τη συνεργασία όλων των κυβερνητικών τμημάτων που έχουν σχέση με την ανάπτυξη του Τροόδου, για να αντιμετωπίσουμε τα πραγματικά προβλήματα στη ρίζα τους. Πολλές φορές όταν κάποιος είναι πίσω από ένα γραφείο, κάνει το καλύτερο που μπορεί χωρίς να έχει εικόνα το τι κάνει το διπλανό γραφείο. Έτσι οι προσπάθειες συγκρούονται, κολούν σε γραφειοκρατικές διαδικασίες ή σε αδειοδοτήσεις που μπορεί να εμπλέκονται δύο διαφορετικά τμήματα. Χρονοβόρες διαφορετικές διαδικασίες. Από τη μεριά μας, ως Αναπτυξιακή Τροόδου, ξέρουμε ακριβώς πού μπλοκάρει το σύστημα, σε ποια συγκεκριμένα σημεία, και μπορούμε να προτείνουμε λύσεις και ειδησιάζουμε.

-**Ποια ήταν η ανταπόκριση του Προέδρου;** -Απευθύνθηκε προς την Αναπτυξιακή με τον τίτλο του συνεργάτη της κυβερνητικής μηχανής σε όλα τα θέματα που αφορούν το Τρόδος. Αυτό για μας είναι εξαιρετικά σημαντικό διότι πλέον έχουμε μια πιο επίσημη ταυτότητα για να μιλούμε για τα θέματα του Τροόδου. Να φέρνουμε με δικές μας πρωτοβουλίες όλα τα κυβερνητικά τμήματα κοντά και να προσπαθούμε να βρούμε λύσεις. Αυτό μπορεί να ακουγεται μικρό αλλά δεν είναι. Είναι πολύ ωραίο να σχεδιάζει ο τοπικός πληθυσμός για τα θέματα που ξέρει. -**Ο κρατικός μηχανισμός λαμβάνει υπόψη αυτά που του ζητά ο ιδιωτικός τομέας;** Είναι μια μεγάλη συζήτηση, αν τη δούμε από την πλευρά του κράτους υπάρχει μια συνθήκη που λέει ότι ο δημόσιος τομέας μπορεί να κάνει μόνο όσα του επιτρέπει ο νόμος. Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να κάνει όσα δεν απαγορεύονται. Το κλειδί είναι στη λέξη «ευελξία». Η διάθεση το να τρέξουν πράγματα με συνεργασίες, συνέργειες. Για παράδειγμα, αν οι ίδιες οι επιχειρήσεις μεταξύ τους αποφασίζουν να συνασπιστούν σε ένα ενιαίο δίκτυο το οποίο θα αντιμετωπίσει τα προβλήματα ομοιοδών επιχειρήσεων, σημαίνει ότι όλες μαζί έχουν τη δυνατότητα να πάνε να διεκδικήσουν κάτι από το Υπουργείο Εμπορίου. Γίνονται ενεργοί πολίτες. Ένα βέβαιο είναι να γίνονται κυβερνητικές εξαγγελίες, αλλά πρέπει κι ο τοπικός πληθυσμός να ξέρει επακριβώς τι θέλει να έχει με ένα 15ετές πλάνο το οποίο να ακολουθεί. Διότι οι αναπτυξιακές τάσεις αλλάζουν πολύ εύκολα, ειδικά όταν έχουν να κάνουν με θέματα τουρισμού, οπότε πρέπει να υπάρχουν ευελκίτιο μηχανισμοί οι οποίοι να προσαρμόζουν τα δεδομένα για να είμαστε εντός παιχνιδιού. Αν η μελέτη προνοεί 15ετή ή 20ετή σχεδιασμό, τότε τα δεδομένα μας θα είναι διαφορετικά, διότι θα βάζουμε τις βάσεις για πραγματική βιωσιμότητα της περιοχής. Να